

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului național de dezvoltare a sectorului de alimentare cu apă și de sanitație pentru anii 2026 – 2030

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului național de dezvoltare a sectorului de alimentare cu apă și de sanitație pentru anii 2026–2030 este elaborat de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, cu suportul financiar al UNICEF.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal

Proiectul actului normativ este elaborat în temeiul:

- Art. 24 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative;
- Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 privind planificarea strategică;
- Art. 5 din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern;
- Angajamentelor asumate de Republica Moldova în cadrul Acordului de Asociere RM–UE.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Republica Moldova se confruntă, în prezent, cu decalaje structurale semnificative în ceea ce privește accesul populației la servicii de alimentare cu apă și de sanitație, în raport cu angajamentele asumate la nivel național și internațional. Conform obiectivelor stabilite prin Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, până la sfârșitul deceniului, Republica Moldova trebuie să atingă următoarele ținte:

- Asigurarea accesului a cel puțin 95% din populație la surse sigure de alimentare cu apă;
- Conectarea a cel puțin 65% din populație la servicii publice de sanitație;
- Epurarea apelor uzate, conform standardelor, în proporție de cel puțin 40% din volumul total evacuat în corpurile de apă.

Cu toate acestea, datele statistice actuale, furnizate de Biroul Național de Statistică pentru anul 2024, reflectă încă întârzieri considerabile în atingerea acestor obiective.

Doar 67,6% din locuințe sunt conectate la rețelele de alimentare cu apă, iar rata de conectare la sistemele de canalizare este de doar 33,4%, cu disparități majore între regiuni. În special în zonele rurale, nivelul de racordare este mult sub media națională.

Tabelul 1: Acoperirea cu servicii de alimentare cu apă în profil regional, 2024

Regiune de Dezvoltare	Număr total de locuințe, mii	Numărul locuințelor racordare la apeduct, mii	% al locuințelor racordate
RD Chișinău	333,5	281,6	84,4
RD Nord	398,0	208,9	52,4
RD Centru	373,6	232,9	62,3
RD Sud	180,8	138,3	76,5
RD UTAG	51,4	42,5	82,6
Total	1337,3	904,4	67,6

Sursa: Datele BNS

Cât privește accesul populației la rețelele de canalizare, conform datelor BNS pentru anul 2024, indicatorii sunt și mai reduși:

Tabelul 2: Acoperirea cu servicii de sanitație în profil regional, 2024

Regiune de Dezvoltare	Număr total de locuințe, mii	Numărul locuințelor racordare la canalizare, mii	% al locuințelor racordate
RD Chișinău	333,5	269,7	80,8
RD Nord	398,0	83,3	20,9
RD Centru	373,6	56,5	15,1
RD Sud	180,8	26,4	14,6
RD UTAG	51,4	11,2	21,7
Total	1337,3	447,4	33,4

Sursa: Datele BNS

Aceste întârzieri de dezvoltare afectează grav sănătatea publică, compromit protecția resurselor de apă, reduc atractivitatea economică a localităților și pun în pericol realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, inclusiv cele asumate în cadrul Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă și în procesul de asociere și aderare la Uniunea Europeană.

Prezentul Program de dezvoltare a sectorului de alimentare cu apă și sanitație pentru perioada 2026–2030 este elaborat în scopul implementării obiectivelor Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională (SNDR) pentru anii 2022–2028, în special a Obiectivului specific 2.1 „Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază”. Deși perioada de implementare a Programului (2026–2030) depășește termenul de valabilitate a SNDR 2022–2028, această extindere este pe deplin justificată și aliniată cu cadrul național de planificare strategică, din următoarele considerente:

1. **Obiectivele Programului sunt prioritar ajustate la prevederile Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”**, document de nivel superior în ierarhia politicilor publice, care stabilește viziunea de dezvoltare a țării până în anul 2030. Astfel, Programul asigură continuitatea și coerența între documentele de politici, contribuind direct la atingerea țintelor naționale privind accesul universal la servicii de apă și sanitație de calitate, obiectiv strategic prevăzut în SND „Moldova Europeană 2030”.
2. **În anul 2026, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR) va realiza evaluarea intermediară a SNDR 2022–2028.** În urma acestei evaluări, obiectivele, țintele și indicatorii SNDR vor fi ajustați pentru a asigura o sinergie deplină cu obiectivele și indicatorii Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, inclusiv prin eventuala prelungire a termenului de implementare a Strategiei-umbrelă. Această ajustare va consolida ierarhia documentelor de politici publice și va evita orice discontinuitate în planificarea strategică la nivel național.

Extinderea perioadei de implementare până în 2030 asigură predictibilitate pentru partenerii de dezvoltare și pentru atragerea investițiilor. Multe programe și fonduri internaționale (UE, KfW, Banca Mondială, PNUD etc.) sunt structurate pe cicluri de finanțare până în 2030, iar Programul sectorial devine astfel un instrument operațional stabil pentru accesarea acestor resurse în mod eficient.

Pe parcursul ultimului deceniu, autoritățile publice au depus eforturi susținute și sistemice pentru asigurarea finanțării dezvoltării sectorului de alimentare cu apă și de sanitație. În perioada 2014–2024, aceste eforturi s-au concretizat într-un volum semnificativ de investiții, cu alocări totale de circa 5.2 miliarde lei, direcționate preponderent spre extinderea și modernizarea infrastructurii.

Această prioritate strategică este menținută și în perioada curentă. Astfel, pentru anul 2025, din resursele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL) au fost aprobate circa 457,8 milioane lei pentru finanțarea proiectelor investiționale în domeniul alimentării cu apă și sanitației. În paralel, partenerii de dezvoltare – inclusiv Uniunea Europeană, Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA), Banca Mondială, Agenția Cehă pentru Dezvoltare (CZDA), Banca Germană de Dezvoltare (KfW) și alții – susțin în

continuare proiecte în derulare, în valoare totală estimativă de aproximativ 2,2 miliarde lei.

Cu toate acestea, resursele mobilizate până în prezent, deși considerabile, rămân mult sub nivelul necesar pentru atingerea țintelor asumate la nivel național, în special în ceea ce privește extinderea serviciilor către întreaga populație și alinierea la standardele europene. În plus, dezvoltarea infrastructurii nu este completată în mod adecvat de intervenții orientate spre creșterea eficienței operaționale și asigurarea sustenabilității financiare a operatorilor, ceea ce afectează performanța și reziliența întregului sector.

Complementar eforturilor investiționale, au fost adoptate o serie de reglementări menite să îmbunătățească mecanismele de guvernare și management ale serviciilor publice de alimentare cu apă și de sanitație, în special prin consolidarea capacităților operatorilor licențiați și prin promovarea standardelor de eficiență și calitate în prestarea serviciilor.

Cu toate acestea, evaluările sectoriale recente indică menținerea unor deficiențe structurale profunde, care diminuează eficiența intervențiilor și afectează sustenabilitatea dezvoltării sectorului pe termen mediu și lung:

- Fragmentarea organizatorică a sectorului și lipsa unui mecanism funcțional de coordonare interinstituțională, care să asigure implementarea coerentă a politicilor publice în domeniu. Aceste deficiențe structurale au fost evidențiate și în Raportul Curții de Conturi, aprobat prin Hotărârea nr. 14/2023;
- Insuficiența cooperării intercomunitare și numărul redus de inițiative de regionalizare a serviciilor publice, ceea ce limitează eficiența operațională, accesul echitabil la servicii și sustenabilitatea financiară a operatorilor;
- Lipsa unui cadru de reglementare și control aplicabil operatorilor nelicențiați, în special în mediul rural, în condițiile în care reglementarea actuală vizează preponderent operatorii licențiați. Această lacună creează premisele prestării neuniforme a serviciilor, compromite calitatea infrastructurii și pune în pericol durabilitatea investițiilor, în pofida cadrului legislativ existent – Legea nr. 303/2013;
- Orientarea preponderentă a resurselor financiare spre construcția de infrastructură nouă, în detrimentul reabilitării sau modernizării infrastructurii existente. Totodată, persistă lipsa unor mecanisme financiare clare pentru îmbunătățirea eficienței operaționale, reducerea pierderilor de apă și digitalizarea serviciilor prin sisteme de tip DMA, SCADA etc.;
- Inexistența unor mecanisme eficiente de control al calității apei, precum și absența unei abordări instituționale coordonate privind autorizarea prestării serviciilor de alimentare cu apă potabilă;
- Lipsa unui document strategic național, coerent și cu caracter obligatoriu, care să fundamenteze dezvoltarea integrată a sectorului, să ghideze intervențiile publice și

să faciliteze mobilizarea resurselor financiare interne și externe, precum și coordonarea eficientă a inițiativelor investiționale de amploare.

Totodată, evaluarea intermediară a Strategiei naționale de alimentare cu apă și sanitație 2014–2030, realizată în anul 2024 cu sprijinul Băncii Mondiale și al Danube Water Program, a confirmat necesitatea stringentă de revizuire profundă a cadrului de politici publice în sector. Această concluzie derivă din nevoia de adaptare a documentului strategic la realitățile actuale, precum și de integrare coerentă a obiectivelor naționale într-un context dinamic al procesului de integrare europeană.

În baza concluziilor Raportului de evaluare intermediară, precum și a poziției exprimate de Cancelaria de Stat prin scrisoarea nr. 21/1-78-13739 din 13.12.2024, s-a stabilit că noul document de politici va înlocui actuala Strategie, în temeiul următoarelor considerente fundamentale:

- Strategia 2014–2030 nu mai corespunde, nici din punct de vedere structural, nici sub aspectul mecanismelor de monitorizare și raportare, noilor cerințe instituționale și normative aplicabile în domeniul planificării strategice;
- Deși obiectivele strategiei rămân în mare parte relevante, acțiunile prevăzute nu reflectă schimbările majore survenite în contextul demografic, economic, climatic și instituțional, inclusiv în ceea ce privește densitatea populației și impactul schimbărilor climatice;
- Indicatorii utilizați pentru monitorizarea accesului populației la servicii sigure de alimentare cu apă și sanitație nu sunt aliniați cu cei aprobați în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, ceea ce creează discrepanțe și limitează coerența procesului de raportare și evaluare a progresului;
- Documentul strategic actual nu include un plan de acțiuni unic, integrat și cuprinzător, care să orienteze în mod coerent intervențiile la nivel național în domeniul alimentării cu apă și al sanitației.

În acest context, noul Program urmează a fi conceput ca un instrument esențial pentru consolidarea cadrului strategic și instituțional al sectorului, în deplină concordanță cu bunele practici europene și principiile dezvoltării durabile. Programul are drept scop remedierea disfuncționalităților sistemice identificate și atingerea obiectivelor naționale și internaționale asumate, prin următoarele direcții de acțiune:

- Consolidarea guvernantei sectorului, prin clarificarea responsabilităților instituționale, îmbunătățirea coordonării interinstituționale și întărirea mecanismelor de planificare strategică, monitorizare și evaluare;
- Promovarea cooperării intercomunitare și accelerarea procesului de regionalizare a serviciilor publice de alimentare cu apă și de sanitație, în vederea asigurării eficienței economice și sustenabilității operaționale;

- Îmbunătățirea cadrului normativ și instituțional, inclusiv a mecanismelor de reglementare, autorizare și control, pentru a spori calitatea și siguranța serviciilor oferite populației;
- Dezvoltarea capacităților administrative, tehnice și financiare ale operatorilor de servicii și ale autorităților publice locale, în special în zonele rurale și mai puțin dezvoltate;
- Facilitarea mobilizării și valorificării resurselor financiare, atât din surse bugetare naționale, cât și din asistență externă și investiții private, pentru extinderea, modernizarea și întreținerea infrastructurii regionale și naționale;
- Reglementarea eficientă a sectorului sanitației, inclusiv stabilirea și aplicarea parametrilor de epurare a apelor uzate în conformitate cu legislația Uniunii Europene și standardele de mediu internaționale.

Programul va contribui la identificarea măsurilor necesare pentru dezvoltarea durabilă a sectorului de alimentare cu apă și de sanitație, prin consolidarea capacităților de:

- Reglementare și supraveghere a sectorului;
- Regionalizare și cooperare intercomunitară a serviciilor publice;
- Planificare bugetară, mobilizare și valorificare eficientă a resurselor financiare disponibile, inclusiv din surse externe.

Este important de menționat, că prezentul Program este orientat spre realizarea următoarelor priorități: (i) îmbunătățirea guvernantei, (ii) creșterea capacităților actorilor implicați livrarea serviciilor publice și (iii) creșterea capacității de atragere a fondurilor externe și implementarea proiectelor infrastructurale.

Acțiunile incluse în Program, vin să completeze prevederile noului document elaborat pentru o mai bună intervenție în procesul de dezvoltare a infrastructurii de alimentare cu apă și de sanitație „Secțiunea specializată „Apă și sanitație” a Planului de Amenajare a Teritoriului Național, elaborat cu sprijinul financiar al Băncii Mondiale și al Agenției Austriece pentru Dezvoltare. Împreună, cele două instrumente vor forma fundamentul politicii guvernamentale integrate în domeniul AAS, răspunzând necesității de intervenție coerentă și coordonată. Programul va defini direcțiile de acțiune privind reformele instituționale, cadrul normativ și măsurile organizatorice esențiale pentru modernizarea sectorului, în timp ce Secțiunea Specializată va detalia dimensiunea tehnică a dezvoltării infrastructurii fizice, printr-un portofoliu structurat de proiecte investiționale, estimări financiare și priorități teritoriale. Secțiunea specializată va include, de asemenea, Strategia de finanțare a sectorului și Planul de prioritizare a investițiilor, facilitând astfel mobilizarea

eficiență a resurselor și implementarea etapizată a proiectelor de interes național și regional.

Această abordare integrată va permite guvernului să asigure o viziune clară, predictibilă și sincronizată asupra dezvoltării sectorului, în concordanță cu angajamentele asumate în procesul de integrare europeană și cu obiectivele Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1 Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi.

Scopul proiectului de act normativ constă în aprobarea Programului Național de Dezvoltare a Sectorului de Alimentare cu Apă și de Sanitație pentru anii 2026–2030, ca document strategic de politici publice, care stabilește:

- Direcțiile prioritare de dezvoltare a sectorului;
- Obiectivele strategice și operaționale pentru perioada de referință;
- Cadrul de guvernanță și coordonare instituțională;
- Mecanismele de finanțare și monitorizare;
- Corelarea cu strategiile naționale și angajamentele europene.

Programul este structurat în mod coerent și integrat, fiind aliniat la obiectivele Strategiei „Moldova Europeană 2030”, la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și la acquis-ul Uniunii Europene în domeniul apei și sanitației.

Scopul Programului este de a consolida cadrul strategic, instituțional și investițional prin care Republica Moldova va accelera modernizarea sectorului de alimentare cu apă și sanitație, va reduce disparitățile teritoriale și sociale și va consolida capacitatea autorităților publice și a operatorilor de a furniza servicii moderne, sigure și durabile.

Pentru atingerea acestui scop, Programul se axează **pe trei obiective generale**:

- **Consolidarea guvernanței, a cadrului normativ și a coordonării instituționale a sectorului AAS** – *prin promovarea cooperării intercomunitare, accelerarea regionalizării serviciilor, clarificarea rolurilor instituționale, consolidarea instrumentelor de planificare și monitorizare, digitalizarea proceselor și crearea unor mecanisme eficiente de coordonare a politicilor publice.*
- **Creșterea performanței instituționale, operaționale și tehnice a autorităților publice locale și a operatorilor AAS** – *prin dezvoltarea competențelor*

profesionale, optimizarea managementului, sprijinirea planificării regionale, elaborarea planurilor de siguranță a apei și a planurilor de îmbunătățire a performanței, precum și prin promovarea soluțiilor tehnice adaptate specificului local, inclusiv pentru zonele sensibile sau defavorizate.

- **Asigurarea sustenabilității financiare și creșterea capacității de mobilizare a resurselor pentru dezvoltarea sectorului AAS** – prin crearea unui cadru favorabil atragerii investițiilor europene și internaționale, consolidarea parteneriatelor cu donatorii și stimularea capitalului privat. Programul promovează o abordare integrată de finanțare, pentru a asigura coerență, eficiență și sinergie în utilizarea resurselor disponibile.

3.2 Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Au fost analizate următoarele opțiuni:

- **Menținerea cadrului strategic existent**, fără adoptarea unui nou program sectorial – opțiune considerată neviabilă, întrucât documentele actuale nu mai corespund contextului instituțional, financiar și european actual.
- **Intervenții punctuale prin programe și proiecte izolate** – opțiune care ar perpetua fragmentarea investițiilor și lipsa unei viziuni integrate.
- **Elaborarea și aprobarea unui Program Național orientat spre dezvoltarea infrastructurii** – opțiune lipsită de fezabilitate luând în considerație că în paralel se elaborează Secțiunea Specializată „Apă și Sanitație” a Planului de Amenajare a Teritoriului Național care va include toate aspectele relevante acțiunilor de construcție și extindere a infrastructurii de alimentare cu apă și de sanitație, inclusiv o Strategie de finanțare și un Plan de prioritizare a investițiilor.
- **Elaborarea și aprobarea unui Program Național actualizat** – opțiunea aleasă, întrucât permite o abordare coerentă, predictibilă și orientată spre rezultate.

4. Analiza impactului de reglementare

Prezentul Program implică o serie de intervenții strategice menite să îmbunătățească guvernanta și să extindă accesul populației la servicii sigure și sustenabile. Analiza impactului de reglementare evaluează efectele anticipate asupra diferitelor sectoare și domenii, bazându-se pe datele actuale privind starea sectorului AAS în Republica Moldova, pe experiența proiectelor similare implementate cu sprijinul partenerilor internaționali (cum ar fi Banca Mondială, UNICEF, GIZ și UE) și pe prognozele derivate din obiectivele Programului. Această analiză ia în considerare contextul național, caracterizat de un acces limitat la servicii AAS, în special în zonele rurale (unde doar

aproximativ 70% din populație beneficiază de apă potabilă sigură și mai puțin de 40% din populație are acces la servicii de sanitație, precum și angajamentele asumate prin Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale ONU.

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea Programului va avea un impact pozitiv semnificativ asupra sectorului public, contribuind la eficientizarea administrației, consolidarea capacităților instituționale și alinierea la standardele europene.

Prin îmbunătățirea guvernancei sectorului și a mecanismelor de coordonare instituțională, Programul va promova cooperarea intercomunitară și regionalizarea serviciilor, ceea ce va reduce fragmentarea actuală a responsabilităților între autoritățile publice locale (APL) și cele centrale. De exemplu, crearea unor mecanisme eficiente de planificare și monitorizare, inclusiv digitalizarea proceselor, va permite instituțiilor precum Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR) și Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) să optimizeze alocarea resurselor și să minimizeze duplicările administrative.

Totodată, consolidarea capacităților instituționale ale APL și operatorilor va implica formarea profesională și optimizarea managementului, ceea ce va spori reziliența sectorului public față de provocări precum schimbările climatice și crizele sanitare.

Programul prevede elaborarea planurilor de îmbunătățire a performanțelor și a planurilor de siguranță a apei și de îmbunătățire a performanței, adaptate la specificul local, inclusiv pentru zonele defavorizate, ceea ce va contribui la modernizarea administrației publice.

Pe termen lung, impactul va fi manifestat prin realizarea țintelor naționale, cum ar fi asigurarea accesului a cel puțin 95% din populație la apă potabilă sigură și 65% la sanitație, conform Strategiei „Moldova Europeană 2030”, ceea ce va consolida rolul sectorului public ca furnizor de servicii esențiale, promovând coeziunea teritorială și prevenind excluziunea socială.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Impactul financiar al Programului este predominant pozitiv pe termen mediu și lung, generând economii prin reducerea costurilor asociate sănătății publice, poluării mediului și ineficienței operaționale, deși implică investiții inițiale substanțiale, iar finanțarea va fi asigurată din surse mixte.

Costul total estimat al Programului este de 597.650,00 mii lei, structură care reflectă un angajament bugetar național substanțial. 344.950,00 mii lei, respectiv 57,71% din costul total, sunt acoperiți din bugetul de stat, ceea ce confirmă asumarea responsabilității Guvernului pentru implementarea reformelor prevăzute. Asistența externă, în valoare de 125.500,00 mii lei (20,99%), este direcționată selectiv către domenii cu impact structural și cerințe ridicate de aliniere la acquis-ul Uniunii Europene, în timp ce costurile neacoperite, de 127.200,00 mii lei (21,28%), fiind localizate punctual și nu afectează fezabilitatea generală a Programului.

Costurile de implementare a Programului sunt concepute pentru a susține rolul acestuia de instrument de reformă și pregătire a sectorului, fiind orientate prioritar către crearea cadrului normativ, instituțional, operațional și financiar necesar pentru implementarea ulterioară a investițiilor de infrastructură.

Programul nu include costurile investițiilor capitale în infrastructura de alimentare cu apă și sanitație, acestea urmând a fi planificate și reflectate distinct în documentul complementar – Secțiunea specializată „Apă și canalizare” a Planului de Amenajare a Teritoriului Național.

În acest mod, Programul asigură coerența strategică cu obiectivele Strategiei „Moldova Europeană 2030” și Strategia Națională de Dezvoltare regională pentru anii 2022-2030 și creează premisele pentru implementarea eficientă, coordonată și accelerată a proiectelor de infrastructură la nivel național.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Programul va stimula implicarea sectorului privat în sectorul AAS, creând oportunități de investiții și parteneriate, cu un impact pozitiv asupra economiei private. Prin facilitarea mobilizării resurselor financiare interne și externe, inclusiv prin parteneriate public-private (PPP), Programul va încuraja participarea companiilor private în furnizarea de servicii, tehnologii și soluții inovatoare, cum ar fi sisteme de tratare a apelor uzate sau digitalizarea rețelelor.

Totuși, impactul va fi moderat inițial, deoarece Programul nu impune obligații directe asupra sectorului privat, ci oferă un cadru favorabil pentru cooperare. De exemplu, prin consolidarea rolului ANRE în reglementarea tarifelor și performanței operatorilor, inclusiv cei privați, se va asigura un mediu predictibil, reducând barierele administrative și cele politice. Pe termen lung, beneficiile includ reducerea costurilor operaționale pentru afaceri (prin acces la apă sigură) și oportunități de export de expertiză, aliniată la integrarea europeană.

Prezentul Program nu include careva restricții sau reglementări care pot avea vreun impact de orice natură asupra sectorului privat.

4.4. Impactul social

Impactul social al Programului este profund pozitiv, contribuind la îmbunătățirea calității vieții, reducerea inegalităților și promovarea incluziunii sociale. Prin consolidarea guvernantei și dezvoltării capacităților actorilor implicați în domeniul AAS, va crește calitatea serviciilor prestate și va reduce impactul asupra mediului și sănătății umane.

Totodată, Programul va aborda decalajele actuale, unde doar 1 din 4 persoane la nivel global nu au acces la apă potabilă (UNICEF 2025), iar în Moldova, în special în localitățile rurale rurale, peste 60% din școli și 40% din grădinițe nu au sanitație adecvată.

Beneficiile dezvoltării sectorului AAS includ reducerea bolilor asociate apei contaminate (cum ar fi diareea, care afectează anual mii de copii), îmbunătățirea sănătății publice și creșterea participării la educație, conform ODD 3 și 4. Provocările sociale, cum ar fi migrația internă datorită îmbunătățirii infrastructurii urbane, vor fi atenuate prin focus pe zone rurale, promovând coeziunea teritorială. Pe termen lung, impactul va include crearea de locuri de muncă și reducere a sărăciei, deoarece accesul la apă sigură eliberează timp pentru activități productive, crescând veniturile gospodăriilor cu până la 20% în țări în dezvoltare.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Programul nu implică procesarea semnificativă a datelor cu caracter personal, iar digitalizarea sistemelor (cum ar fi Registrul rețelelor edilitare sau Sistemul Informațional „Managementul serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare”), va fi asigurată în conformitate cu Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal. Impactul este minim, cu măsuri de securitate pentru a preveni riscurile.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Implementarea prevederilor Programului Național de Dezvoltare a Sectorului de Alimentare cu Apă și de Sanitație pentru anii 2026–2030 nu este preconizată să genereze un impact diferențiat sau discriminatoriu asupra echității și egalității de gen. Programul are un caracter universal, vizând îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și de sanitație pentru întreaga populație, indiferent de gen, vârstă, locație geografică sau alte caracteristici individuale.

Măsurile propuse, inclusiv cele de dezvoltare a infrastructurii, regionalizare a serviciilor, consolidare instituțională și formare profesională, sunt concepute în mod neutru din perspectiva de gen, urmărind să asigure beneficii echitabile pentru toți cetățenii.

În absența unor date dezagregate pe gen care să evidențieze nevoi specifice diferențiate în sectorul AAS la nivel național, Programul nu include măsuri țintite exclusiv pe aspecte de gen. Totuși, în etapa de implementare a proiectelor investiționale și a acțiunilor de formare profesională, autoritățile responsabile vor respecta principiul egalității de șanse și nediscriminării, conform legislației naționale în vigoare (Legea nr. 121/2012 privind asigurarea egalității).

Astfel, se concluzionează că impactul asupra echității și egalității de gen este neutru, fără riscuri identificate de accentuare a inegalităților existente. Eventualele nevoi specifice care ar putea apărea în procesul de implementare vor fi abordate în conformitate cu cadrul legal național și cu bunele practici internaționale în materie de incluziune și echitate.

4.5. Impactul asupra mediului

Impactul asupra mediului este pozitiv, prin reducerea poluării și protejarea resurselor hidrice.

Programul prevede necesitatea transpunerii directivelor UE privind epurarea apelor uzate, reducând deversările netratate (actualmente peste 60% în râuri precum Nistrul). Conform SEI (2025), reutilizarea apelor epurate va mitiga secetele, protejând ecosisteme. Impactul include management durabil al resurselor, contribuind la ODD 6 și tranziția verde.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Alte impacturi includ reziliența la schimbări climatice prin infrastructură adaptată și integrarea în economia circulară (valorificarea nămolurilor). Nu au fost identificate impacturi negative semnificative, dar monitorizarea va asigura ajustări.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1 Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Aprobarea Programului Național de Dezvoltare a Sectorului de Alimentare cu Apă și de Sanitație pentru anii 2026–2030 contribuie în mod direct la crearea cadrului strategic și instituțional necesar pentru transpunerea și implementarea acquis-ului comunitar în domeniul apei și sanitației. Programul identifică expres necesitatea armonizării progresive a legislației naționale cu directivele-cheie ale Uniunii Europene, în special:

- Directiva-cadru privind apa (2000/60/CE);
- Directiva (UE) 2020/2184 privind calitatea apei destinate consumului uman;
- Directiva 91/271/CEE privind tratarea apelor uzate urbane (actualizată în 2024);
- Directiva 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman (până la abrogarea sa).

Prin obiectivele și măsurile prevăzute în Planul de acțiuni, Programul stabilește priorități clare pentru elaborarea și adoptarea actelor normative secundare necesare transpunerii complete a acestor directive, inclusiv revizuirea Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, armonizarea normelor sanitare și tehnice, precum și instituirea mecanismelor de monitorizare a calității apei și epurării apelor uzate. Astfel, aprobarea prezentului Program reprezintă o etapă esențială în procesul de aliniere la capitolele de negociere relevante pentru aderarea la Uniunea Europeană (în special Capitolul 27 – Mediu).

5.2 Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Programul creează cadrul juridic intern necesar pentru implementarea eficientă a legislației UE în domeniul alimentării cu apă și sanitației, prin instituirea unor mecanisme de guvernare, coordonare interinstituțională și planificare strategică aliniată la principiile și cerințele acquis-ului comunitar.

Măsurile propuse vizează consolidarea regionalizării serviciilor, promovarea cooperării intercomunitare, dezvoltarea capacităților instituționale și operaționale ale operatorilor, precum și asigurarea sustenabilității financiare a serviciilor – toate elemente esențiale pentru aplicarea practică a directivelor europene menționate.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Proiectul de act normativ va fi supus avizării și consultării în conformitate cu actele normative și anume prevederile Legii nr. 100/2017 privind actele normative și Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul Programului urmează a fi supus expertizei juridice.
Potrivit art.28 alin.(2) al Legii integrității nr.82/2017, expertiza anticorupție nu e necesară

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Programul Național de Dezvoltare a Sectorului de Alimentare cu Apă și de Sanitație pentru anii 2026–2030 se încadrează coerent în cadrul normativ național existent și contribuie la

realizarea angajamentelor asumate prin documentele strategice naționale și internaționale. Aprobarea Programului va completa și consolida prevederile următoarelor acte normative și documente de planificare:

- Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (Legea nr. 315/2020);
- Strategia Națională de Dezvoltare Regională pentru anii 2022–2028 (Hotărârea Guvernului nr. 40/2022);
- Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare;
- Legea nr. 440/1995 privind amenajarea teritoriului și urbanismul;
- Acordul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană (ratificat prin Legea nr. 112/2014);
- Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale Agendei ONU 2030 (în special ODD 3, 4, 6, 11 și 17).

Aprobarea prezentului act normativ nu va genera costuri suplimentare asupra bugetului de stat peste cele planificate prin mecanismele existente de finanțare (Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală, fonduri externe), ci va facilita mobilizarea eficientă a resurselor interne și externe pentru atingerea țintelor naționale în sectorul AAS.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Pentru asigurarea implementării eficiente a Programului Național de Dezvoltare a Sectorului de Alimentare cu Apă și de Sanitație pentru anii 2026–2030, vor fi realizate următoarele măsuri principale:

- Elaborarea și aprobarea actelor normative secundare necesare armonizării cadrului legal cu directivele UE în domeniul apei potabile, epurării apelor uzate și gospodăririi resurselor de apă;
- Dezvoltarea și operaționalizarea sistemelor informaționale sectoriale integrate, inclusiv Registrul de evidență a rețelelor edilitare și Sistemul Informațional „Managementul serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare”;
- Organizarea programelor naționale de formare continuă și certificare profesională a resurselor umane din sector, în parteneriat cu instituțiile de învățământ superior și centrele de excelență;
- Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte regionale și locale finanțate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală, precum și din surse externe (orientate exclusiv spre dezvoltarea sectorului AAS);

- Asigurarea asistenței tehnice pentru autoritățile publice locale în elaborarea proiectelor investiționale eligibile pentru finanțare europeană și internațională;
- Organizarea campaniilor de informare și sensibilizare a populației privind utilizarea responsabilă a resurselor de apă și importanța serviciilor de sanitație;
- Instituirea mecanismelor permanente de coordonare interinstituțională și monitorizare a progresului, sub coordonarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale ș.a.

Secretar general

Angela ȚURCANU